

bezen kot izrazit motiv Kokotovega pesniškega opusa, niti ne vir pesniških pobud z izvirnejšo izpovedno močjo. Ljubezen kot sporazumevanje in odzivanje v skupni, medsebojni življenski usodi, ne problematizira svojih izvornih temeljev, niti razvojne danosti. Kot da se kot tema umika drugim, bolj bistvenim ali vsaj »nevarnejšim« »grožnjam« konkretnega sveta.

V ciklu Zvestoba postane Kokotova poezija prvič politično angažirana in polemična. Njena kritična ost je znana in brez tančic naivnega zaupanja v pravični svet. / Napisi padajo, Zdaj ni časa, V vaših rokah. V bistvu je vseeno, Ostrine jezika/. Motto cikla: »Kadar se zemlja zatrese, / živali zbeže. / Ostane le človek, / živ ali mrtev«, ne razumemo samo kot človekovo položajno danost, marveč, in to Kokotova poezija tudi nakazuje kot zvestobo bivanjskim, življenjskim načelom. In zanje se je nujno brezpogojno boriti. Kokotova poezija je v tem ciklu v dobršni meri agitacijsko polemična, kritična in izzivalna zaradi nedvoumne politične osti: »Zdaj vstalo bo, / kar nas je prekaljenih, / da pokličemo / v tih in nezlomljiv upor!« Nekaj tekstov v ciklu ima trenutno politični karakter, spričo znanih razmer na Koroškem (Napisi padajo, V vaših rokah, V bistvu je vseeno). Potrebno jih je razumeti v kontekstu avtorjevega spontanega narodnoobrambnega pesniškega angažmaja.

Marijan Zlobec

ACE MERMOLJA, MED KAKTUSI KUHAM KAVO

Prvi razdelek nove pesniške knjige* Aceta Mermolje je po svojem nastanku očitno starejšega datuma, saj se v ce-

* Ace Mermolja, Med kaktusi kuham kavo. Opremil Franc Vecchiet. Izdala založba Lipa, 1979.

loti navezuje na prejšnjo zbirko, Novo pesmarico (1975). Naslov Popevke izdaja pesniško skušnjo, ki hoče obvladati banalni tek življenjskih stvari z drobnimi refleksijami eksistencialno nemočnega značaja. Tako so popevke obrambni model pesniškega odnosa do vsakdanje kaotičnega sveta. Resnobna vdanost, ki pristaja na zakoličenost in zmernost sodobnega sveta, je najdragocenejša tedaj, ko se pomeša z ironijo, ki sicer ne presega običajnih deziluzionističnih digresij, a kaže, da je šlagerstvo opevanje sveta zavesten derivat zrelega upora. Razdelek sestavljajo kratki, trpko poantirani, skoraj anekdotični zapisi. Na primer pesem Ljubezen: Ljubim mercedes benz, / deklice s fotografij, / rakce, soufflée in vino. / Ljubim razkošje / iz filmov in modnih revij... / Sanjam, kako kipi / med tenkimi jambori zarja. // Moja ljubezen je velika / in čista, / ker nimam denarja (str. 28).

Popevkam sledijo trije cikli, ki skušajo sistematizirati in racionalizirati opisano pesniško skušnjo in prehajajo v metaforično zastavljen idejni program. To so Jasse James, Iskalci zlata in Diogen. Jasse James je karikatura modernega avanturista, samotnega in ubogega v njegovi moralni dezorientiranosti in navzkrižju vrednot, nemočnega v ponižni volji, da bi postal legenda. V svet se odpravi s pištolo v roki, a v preriji je smrt enako tiha in banalna kot povsod. Jasse James predstavlja poskus odtujene in nekoliko dobre človeške kreature, ki gradi svoj individualizem na zanikanju uniformiranosti, a seveda pristane v popolni nemožnosti mitične obnove. IX. pesem tega cikla pravi: Pod goro dim. / Indijanec poznam. / Indijanec sem jaz, / Indijanec si ti. / Če ti polomijo živce / in zažgejo spanec, / si človek ubogi, / preplašen Indijanec.

Neposredno na takšna pesniška sporočila se navezuje tudi skupina pesmi Iskalci zlata. Izpovedni premik je mini-

malen; odprto avanturo posameznika zdaj pesnik relativizira s splošno temo iskateljstva, zasledovanja smisla in pomena življenja. Zavest o avanturi je premalo, človek se uresničuje šele s poskusom njenega udejanjanja — izpoveduje osem pesmi tega razdelka, ki so v celoti najmanj izrazit del zbirke.

Najpomembnejši predel Mermoljeve pesniške besede predstavlja zadnji cikel. Čeprav gre za motivno različico prejšnjih dveh, je Diogen najbolj zaokroženo in izpovedno najgloblje dejanje. Diogen, filozof, obvladujoč svet s svojo izvorno modrostjo, predstavlja razumno voljo, strpnost in odpusčanje, ki je postavljeno v središče sveta kot edini zanesljivi harmonizacijski princip. Gre za poskus racionalnega obvladovanja, ki izvira iz stiske izgubljene trdnosti pomenov in čvrste vrednostne hierarhije. Mermoljev Diogen ne predstavlja cenene ideološke rešitve in ne zahteva gole enoznačnosti pomenov. Osnovna lastnost modernega Diogena je tako »raketa razuma«, toda njegova človeška mera je podvržena zgodovinski etični izkušnji. Diogenova dobra stara modrost kot preizkušeno človeško ravnanje se zdi edina prava vizija postkaotičnega sveta, čeprav se iz ozadja ves čas oglašata dvom. Mermoljevo pesništvo, ki sporoča iskanje razumsko trdnega oprijemališča, hoče v harmonično elementarni modrosti najti zanesljivo orientacijsko točko. To pa je tudi tista točka, kjer je šele mogoče končno ugledati razmeroma angažirano naravo Mermoljevega pesništva. Ena poslednjih pesmi zbirke se glasi: Na sončni plaži / sleče dekle haljo / in gola zaspi. / Diogena zaboli / pod srcem: / bo misel kdaj / tako enostavna / in čista? // V lub drevesa / zareže oster vprašaj (XI., str. 67).

Esteska funkcija te poezije je seveda zavestno utesnjena. Med kaktusi kuham kavo je zbirka miselno izoblikovanega in humanistično angažiranega pesnika, ki svojega poklica ne razume

niti orfično in še manj odrešiteljsko, pač pa mu podeljuje praktično sporočilen pomen. Takemu izhodišču gre pripisati tudi asketizem pesniškega izrekanja.

DENIS PONIŽ, DESETNICE

Slovenski publicist in pesnik Denis Poniž se predstavlja z novo pesniško zbirko Desetnice*. Zdi se, da je ta knjiga najpomembnejše Poniževo pesniško delo; v njej je večkrat dosežena pesniška mirnost in disciplina, čeprav je še vedno izdaten delež prejšnjih avtorjevih »diskurzov«, kot sta krčevita eksperimentalnost in apriorna formalna samovoljnost. Rahlo dionizična pesniška izjava, ki uvaja zbirko (oj, te desetim desetnica, / v razvratu se vedno srečava, / na peklenko te posteljo položim, / in blazen med stegni ti medlim!), je pač poetološke narave in izraža tako usodno pripadnost poeziji kot tudi pristanek na njeno nezanesljivo, pregnano, tavajočo, v sebi nezadostno vrednost, kakršno pač vzbujajo pomen desetništva.

Prvi razdelek govori o ljubezni. To so estetske uravnotežene pesmi, podprte z motiviko klasičnega grštva, njegove mitološke in geografske dražljivosti. Topla, odrešujoča senzualnost, okrepjena z nevsiljivo modrostjo in primereno slovesnim slogom kaže na biografsko potopisne elemente in izraža v ljubezen zavezujočo eksistenco. To je resnobna in zgoščena erotika, zapredena v statično in darujoče uživanje, ki obenem odprto sprejema tudi tesnobo disharmonične duševne dinamike. Vsekakor zaokrožen, slogovno in pomenško kultiviran razdelek, ki temelji na zasledovanju in hipnem najdevanju klasično monolitnega občutja.

* Denis Poniž, Desetnice, Opremila Mirjam Kopše. Državna založba Slovenije, 1979.